Yrkande M, D, L, KD
2024-05-03

Ändringsyrkande angående Godkännande av Planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan

Förslag till beslut
I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Översiktsplan för Göteborg – Planeringsstrategi 2024–2027, i enlighet med justeringarna i yrkandet och bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

2. Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att återuppta igångsättningsbeslut avseende byggnadsnämndens tidigare begäran om att ta fram en fördjupning av översiktsplanen för Kärra-Skogome.

3. Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram följande ändring av översiktsplan för Göteborg i enlighet med planeringsstrategin:
   a. Ändring och inarbetning av fördjupningar Mölndalsåns dalgång och Södra Askim
   b. Ändring och inarbetning av tillägg översvämningsrisker
   c. Mindre ändringar som redovisas i planeringsstrategin

4. Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram ändring av tematiskt kapitel Mobilitet och infrastruktur i översiktsplan för Göteborg i enlighet med inriktningen att ha en positiv syn på alla trafikslag och att revidera målet till ett realistiskt mål baserat på prognoser.

5. Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att förbereda för att starta en detaljplan för Fiskhamnen i fördjupning av översiktsplanen för Göteborg, delen Järnvågen till Klippan, under kvartal 4 2024.

Yrkande
Planeringsstrategin ska bedöma om översiktsplanen är aktuell och kommer att gälla hela mandatperioden ut fram till år 2027. Planeringsstrategin som antas kommer att utgöra en viktig del i den politiska strategi och styrning som sätts under mandatperioden. I planeringsstrategin lyfts bland annat ändringar av översiktsplanen som påbörjats sedan tidigare.

En ändring, som inte är med i planeringsstrategin, är Socialdemokraternas, Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Centerpartiets beslut i slutet av 2022 att avslå begäran om igångsättningsbeslut för fördjupning av översiktsplan för Kärra-Skogome. I den fördjupade översiktsplanen som antogs i maj 2022 var den preliminära bedömningen att utbyggnadsområdet i Kärra skulle kunna rymma uppemot 10 000 – 12 000 nya bostäder, varav 5 000 småhus. Trots detta valde de att avslå stadsbyggnadsnämndens hemställan. Det rödgröna styret har, med hjälp av Centerpartiet, även stoppat utbyggnaden av småhusområden på cirka 1000 småhus i bland annat Säve och Bua. Staden har tidigare haft ett stort tapp av skattekraft när barnfamiljer valt att flytta till kranskommuner som en

konsekvens av den brist på bostäder och småhus som växte fram under många år av socialdemokratiskt styre. Förra mandatperioden fokuserade vi på att prioritera bostäder för att bryta utvecklingen och hade då stöd av Socialdemokraterna. Nu är dessvärre styret med Socialdemokraterna i spetsen på väg i samma riktning som man drivit tidigare mandatperioder, vilket påverkar utvecklingen av Göteborg och skattekraften negativt, och därmed urholkas välfärdens finansiering.

I planeringsstrategin lyfts stadsbyggnadsnämndens hemställan om igångsättningsbeslut för ”Fördjupning av Södra Älvstranden, delen Klippan till Järnvågen”. I början av mandatperioden beslutade Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet att stoppa Program för Fiskhamnen, ett initiativ som Alliansen, bestående av bland annat Centerpartiet, drev förra mandatperioden. Om Fiskhamnens utveckling drar ut på tiden så riskerar det att få stora konsekvenser. När kommunstyrelsen behandlade den fördjupade översiktsplanen föreslog våra partier att stadsbyggnadsnämnden skulle få i uppdrag att förbereda start av detaljplan för Fiskhamnen, som styret med Socialdemokraterna i spetsen, återigen, valde att avslå. På stadsbyggnadsnämndens sammanträde i slutet av april 2024 återrapporterades uppdraget om tillfällig lokalisering av Fiskhamnen. Förvaltningens bedömning var att en tillfällig flytt inte är möjlig. Området är i behov av utveckling och utgör en viktig central del av Göteborg som genererar arbetstillfällen. I förslaget till planeringsstrategi lyfts att en översyn av tillägget till översiktsplanen för översvämningsrisker är nödvändigt, något som även tidigare drabbat Fiskhamnen och aktualiserats efter översvämningar. Det är därav av stor vikt att stadsbyggnadsnämnden återupptar arbetet med ny detaljplan för Fiskhamnen.

I förslaget föreslås även en ändring av tematiskt kapital Mobilitet och infrastruktur. Förslaget innebär ökad harmonisering med det nya miljö- och klimatprogrammet och värdering av relevanta delar av Cykelprogrammet, Trafiksäkerhetsplanen samt den nya parkeringspolicyn. Det kan vara av stor vikt att avsluta andra styrande dokument för att undvika parallella spår. Dock ser vi med stor oro på den förändring i stadens trafikstrategi som riskerar att drivas fram denna mandatperiod. I förslaget ”Göteborgs Stads policy för parkering”, som ska behandlas av stadsbyggnadsnämnden , leder inriktningen till att göteborgare får till ett minskat bilparkeringsutbud och dyrare att nyttja bilparkeringar. Vanliga göteborgare har redan drabbats av den omlagda politiken med höjda parkeringsavgifter från år 2024, och riskerar att drabbas ännu mer när styret tidigare aviserat att ambitionen är att stegvis införa miljözon klass 3, tillsammans med andra förslag som försvårar för biltrafiken i Göteborg. I stället för att fokusera på framkomlighet och laddinfrastruktur, väljer styret att försvåra vardagen för vanliga göteborgare. Vi ser med stor oro på denna utveckling som även riskerar att försvåra för näringslivet och utvecklingen av en attraktiv innerstad.

Vi ser med stor oro på utvecklingen som Göteborg står inför. Omläggningen av politiken från förra mandatperioden riskerar att leda till att utvecklingen av Göteborg sätts på paus. Saknaden av realistiska ambitioner inom stadsbyggnadsområdet riskerar att leda till att underskotten av bostäder, som exempelvis underskottet av småhus, leder till att allt fler barnfamiljer och behövlig skattekraft lämnar Göteborg. Detta riskerar att drabba Göteborg på sikt som växande storstad när man inte möter behovet av efterfrågade bostäder för att kunna möta den expansion som staden står inför.

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna prioriterar och värnar om stadens utveckling. I vårt budgetförslag för år 2024 har vi föreslagit en särskild satsning på 10 000 färdigställda småhus till 2033, en del av de 20 000 färdigställda bostäder som vi har som mål för mandatperioden. Vi behöver göra det mer attraktivt att vilja bo och leva i Göteborg. I det arbetet krävs en positiv inställning till nyetableringar och expansion av företag i Göteborg för att skapa fler arbetstillfällen. Samtidigt behöver Göteborg vara en stad som värnar om alla trafikslag och framkomlighet, oaktat om det är bilen, kollektivtrafiken, cykeln eller trottoaren man är beroende av.

Återremissyrkande Sverigedemokraterna

Datum 2024-05-03 Ärende SLK-2024-00402

Yrkande angående – Översiktsplan för Göteborg – Planeringsstrategi 2024-2027

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Ärendet återremitteras till Stadsbyggnadsnämnden som i samverkan med berörda instanser får i uppdrag att i inhämta synpunkter och information från näringsliv, besöksnäring och övriga relevanta forum så som Trafikverket.
2. Stadsbyggnadsnämnden uppdras att sammanställa det inhämtade underlaget från de tillfrågade och inkludera detta inklusive eventuella konsekvenser respektive planerad aktivitet medför i en reviderad planeringsstrategi.

Yrkandet

Politiska beslut som fattas utan saklig konsekvensanalys kan leda till ödesdigra misstag som staden tvingas leva med i flera decennier. Varje åtgärd och plan som planeras måste följas av en konsekvensanalys för att Göteborg ska kunna fortsätta vara en hållbar stad. Genom åren har flera misstag begåtts, misstag som kostat stadens skattebetalare 100-tals miljoner i förgäveskostnader.

Beslut påverkar stadens attraktivitet, både för de som bor här och för de som ska arbeta i staden eller besöka den som turist. Att fatta ogrundade beslut som försvårar för näringslivet, besöksnäringen eller för göteborgaren är både kortsiktigt och långsiktigt oförsvarbart.

Vi yrkar därför på att ärendet återremitteras för att kompletteras med relevant och välunderbyggd analys.

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2024-04-10
Ärendenummer SLK-2024-00402

Handläggare
Neda Sherafat
Telefon: 031-268 00 72
E-post: neda.sherafat@stadshuset.goteborg.se

Översiktsplan för Göteborg – Planeringsstrategi 2024-2027

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Översiktsplan för Göteborg – Planeringsstrategi 2024-2027, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.
2. Stadsbyggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram följande ändring av översiktsplan för Göteborg i enlighet med planeringsstrategin:
   a. Ändring och inarbetning av fördjupningar för Mölndalsåns dalgång och Södra Askim
   b. Ändring och inarbetning av tematiskt tillägg för översvämningsrisker
   c. Ändring av tematiskt kapitel Mobilitet och infrastruktur
   d. Mindre ändringar som redovisas i planeringsstrategin

Sammanfattning

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) ska kommunfullmäktige anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. För Göteborgs Stads del innebär det att planeringsstrategin behöver antas senast vid fullmäktiges sammanträde den 19 juni.

Stadsbyggnadsnämnden har tagit fram ett förslag till planeringsstrategi som baserar på en uppföljning av Göteborgs översiktsplan. Nämnden bedömer att översiktsplanen är aktuell. De fördjupningar och tillägg som hör till översiktsplanen bedömer nämnden vara delvis aktuella. Planeringsstrategin innehåller därför förslag på kommande ändringar av översiktsplanen och förslag på inriktning för kommande arbete med översiktsplanering. Detta är arbeten som bedöms behövas för att översiktsplanen fortsatt ska vara ett aktuellt och bra styrdokument för stadsutvecklingen i Göteborg. Det är också arbeten som kan bidra till att underlätta för genomförandet av översiktsplanens strategier och inriktningar.

Stadsledningskontoret bedömer att planeringsstrategin innehåller förslag med fokus inom den ekologiska och ekonomiska dimensionen. I det fortsatta arbetet är det viktigt att alla tre hållbarhetsdimensioner beaktas. Detta gäller även de prioriteringsgrunder som presenteras som en del av ramverk för ett kommande prioriteringsunderlag.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Planeringsstrategins förslag syftar till att hålla översiktsplanen aktuell, mot en hållbar utveckling. Bedömningar utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna ingår i det fortsatta arbetet.

Förutsatt beslut i enlighet med förslaget kommer stadsbyggnadsnämnden att göra ändringar av översiktsplanen, vilket ingår i nämndens ordinarie verksamhet och hanteras likadant som vid framtagande av andra program och planer enligt plan- och bygglagen.

Stadsledningskontoret bedömer att den ekonomiska dimensionen är belyst i planeringsstrategin, till exempel kopplat till tillägg för jordbruksmark/livsmedelsförsörjning, energiproduktion och energilagring men också i avsnittet om ramverk för ett samordnat prioriteringsunderlag, där en av prioriteringsgrunderna är att kraftsamla kommunens resurser.

Bedömning ur ekologisk dimension

Planeringsstrategins förslag syftar till att hålla översiktsplanen aktuell, mot en hållbar utveckling. Bedömningar utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna ingår i det fortsatta arbetet.

Stadsledningskontoret bedömer att en stor del av planeringsstrategins förslag rör sig inom den ekologiska hållbarhetsdimensionen. Det finns bland annat förslag om ändring och inarbetning av tillägg för översvämningsrisker, behov av uppdaterade eller nya styrande dokument inom hantering av förorenade områden, samt ökat fokus på klimatanpassning.

Bedömning ur social dimension

Planeringsstrategins förslag syftar till att hålla översiktsplanen aktuell, mot en hållbar utveckling. Bedömningar utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna ingår i det fortsatta arbetet.

Stadsledningskontoret bedömer att den sociala dimensionen inte är lika tydligt belyst i planeringsstrategin som de andra två dimensionerna. Det finns förslag som berör den sociala dimensionen, som exempelvis fördjupning för Södra Älvstranden och ökat fokus på parker, natur och vatten, där det uttalade syftet med förslagen i första hand rör ekologiska och ekonomiska intressen i relation till sociala aspekter. En brist på sociala aspekter i stadens strategiska och taktiska planering utan väl avvägda analyser och prioriteringar kan leda till brister på såväl kort som lång sikt för människor och deras livsmiljöer. Staden riskerar därmed att inte uppnå översiktsplanens inriktningar och att motverka segregation.

I uppföljningen av översiktsplanen framgår att flera av översiktsplanens inriktningar inom en nära, sammanhållen och robust stad på en övergripande nivå får träff på sociala aspekter inom indikatorerna. Det handlar exempelvis om variation av bostadstyper, tillgång till service och tillgång till kollektivtrafik.

Bilagor

1. Stadsbyggnadsnämndens handlingar 2024-03-26 § 191
2. Översiktsplan för Göteborg – Planeringsstrategi 2024-2027

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden beslutade 2024-03-26 § 191 att godkänna planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan och föreslår kommunfullmäktige att anta den. Nämnden beslutade också att hemställa till kommunfullmäktige om uppdrag att ta fram ändring av översiktsplanen i enlighet med planeringsstrategin.

Beskrivning av ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har tagit fram ett förslag till en planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900) 3 kap. 23 §.

Den 1 april 2020 infördes lagändringar i plan- och bygglagen som innebär att kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi i början av varje mandatperiod och senast 24 månader efter ordinarie val. Den första planeringsstrategin för Göteborg behöver därför vara antagen av kommunfullmäktige senast den 11 september 2024. Lagstiftningen möjliggör för att ändra planeringsstrategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Motiv till att ändra planeringsstrategin oftare kan till exempel vara ändrade planeringsförutsättningar eller prioriteringar.

Planeringsstrategin ska innehålla en bedömning om översiktsplanen är aktuell. Prövningen av översiktsplanens aktualitet ska göras i förhållande till om planen ger vägledning om den avsedda mark- och vattenanvändningen, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, hur planen tillgodoser värdena i riksintressen och hur gällande miljökvalitetsnormer följs. Det är översiktsplanens aktualitet i dess helhet som ska bedömas, det vill säga även ändringar för viss del av kommunens yta och tillägg till planen.

Det som är nytt i och med införandet av kravet på planeringsstrategi är att kommunen även ska ta ställning till den fortsatta översiktsplaneringen, det vill säga vilka insatser som behövs för att fortsatt hålla översiktsplanen aktuell. Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen.

Göteborgs Stad har följt upp översiktsplanen varje år sedan 2009. Uppföljningen har genomförts av byggnadsnämnden och efter införandet av ny organisation för stadsutveckling (NOS) av stadsbyggnadsnämnden. Ambitionen är att även fortsättningsvis följa upp den årligen och att uppföljningsrapporterna ska kunna ligga till grund för planeringsstrategin. Göteborgs översiktsplan antogs av kommunfullmäktige i maj 2022. Eftersom planeringsstrategin denna första gång tas fram relativt tätt inpå att översiktsplanen antogs, har den första uppföljningen av planen integrerats i arbetet med att ta fram planeringsstrategin.

Såväl bedömningen av översiktsplanens aktualitet som förslaget på inriktning för kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering, är baserat på vad som framkommit i uppföljningen av översiktsplanen. Länsstyrelsen har dessutom bidragit med en sammanställning av nya och ändrade planeringsunderlag som har tillkommit sedan översiktsplanen antogs. Det gäller statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen har även angett att deras granskningsyttrande för Göteborgs översiktsplan samt för dess fördjupningar och tillägg fortfarande är aktuellt.

Uppföljningen av översiktsplanen redovisas i en separat bilaga till planeringsstrategin. En utvecklad modell för uppföljning har tagits fram med syfte att bredda uppföljningen till att inkludera fler perspektiv jämfört med tidigare uppföljningar. Förutom att följa upp hur väl översiktsplanen efterlevs i efterföljande planering och beslut, har uppföljningen nu kompletterats med indikatorer för om stadens utveckling går i linje med översiktsplanens intentioner.

Planeringsstrategin

Syftet med att ta fram en planeringsstrategi är att främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering. Stadsbyggnadsnämnden anser att framtagandet av denna planeringsstrategi har bidragit med detta, framför allt bidrar det till att hålla samtalet kring översiktsplanen aktuell. Nämnden bedömer dock att processen för kontinuerlig översiktsplanering behöver utvecklas och har därför påbörjat detta arbete. I planeringsstrategin redovisas några av de element som bedöms vara viktiga för en kontinuerlig process. Bland annat handlar detta om att tydligare knyta översiktsplaneringen till stadens övriga processer inom stadsutveckling. Vidare föreslås en ny hantering av ändringar av översiktsplanen. I stället för att ta fram fördjupningar och tillägg som separata dokument, är förslaget att arbeta in ändringar direkt i översiktsplanen när de har processats och antagits.

I planeringsstrategin bedöms översiktsplanen vara aktuell. Detta innebär att översiktsplanens ställningstaganden står sig väl och att översiktsplanen är aktuell i alla väsentliga delar. Det innebär också att översiktsplanens övergripande inriktning, utbyggnadsstrategin samt dess geografiska och tematiska inriktningar bedöms kunna ge god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen bedöms också vara fortsatt aktuell i förhållande till de krav som ställs i plan- och bygglagen på att tillgodose värdena i riksintressen och hur miljökvalitetsnormer följs.

De fördjupningar och tillägg som hör till översiktsplanen bedöms endast vara delvis aktuella. I planeringsstrategin föreslås därför en rad ändringar av översiktsplanen som innebär att följande fördjupningar och tillägg delvis omarbetas och samtidigt arbetas in i den kommunövergripande översiktsplanen:

- Fördjupningar för Mölndalsåns dalgång (gemensam med Mölndals stad)
- Fördjupning för Södra Askim
- Tematiskt tillägg för översvämningsrisker

Det tematiska tillägget för förorenade områden bedöms i stora delar vara inaktuellt och behöver ersättas med annan typ av styrande dokument. Fram tills dess att ett nytt styrande dokument tagits fram, kan dock dokumentet Tematiskt tillägg Förorenade områden fungera som styrande för efterföljande planering.

Stadsbyggnadsnämnden har redan påbörjat arbete med några ändringar av översiktsplanen. Det handlar om tillägg för jordbruksmark och energiproduktion samt en fördjupning för del av södra Älvstranden. Dessa arbeten bör fortsatt prioriteras. Stadsbyggnadsnämnden har även identifierat behov av ändringar som rör tematiska inriktningar för mobilitet och infrastruktur respektive klimatanpassning och föreslår därför att fullmäktige ger nämnden i uppdrag att ta fram dessa ändringar. Utöver dessa arbeten finns förslag på några mindre ändringar som skulle kunna bidra till att hålla översiktsplanen aktuell.

Ambitionen är att kunna genomföra dessa ändringar som en samlad process och om möjligt även samordna vissa processteg med de pågående ändringarna.

För att hålla översiktsplanen aktuell bedöms det vara lika viktigt att aktivt arbeta med dess strategier och successivt genomföra åtgärder och insatser som den föreslår. Eftersom översiktsplanen är relativt ny, har arbetet med planeringsstrategin till stod del fokuserat på sådant som kan konkretisera översiktsplanen. Syftet med detta är att ge ett bättre stöd för hur dess intentioner kan genomföras. Planeringsstrategin redovisar därför under rubriken Behov av strategisk planering ämnesfrågor eller knäckfrågor, inom vilka arbeten olika karaktär kan behöva genomföras inom planeringsstrategins tidshorisont. Bedömning av vilka behov som är mest prioriterade och när i tid de kan påbörjas behöver ske inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering. Arbetena kommer i stor utsträckning att beröra stadsbyggnadsnämnden, men deltagande från flera av de stadsutvecklande nämnderna inom staden kommer i vissa fall att behövas.

I arbetet med planeringsstrategin har behovet av en uppdatering av planeringsnivåer för översvämningsrisk kopplat till Mölndalsån och kusten identifierats. Denna uppdatering bedöms behöva göras relativt omgående för att ge rätt förutsättningar för efterföljande planering. I nuläget ingår planeringsnivåer i översiktsplanens tematiska tillägg för översvämningsrisker. I översiktsplanen framgår det att anvisningar för anpassningsåtgärder ska utvärderas löpande i samband med att kunskapen ökar och en beslutsordning redovisas som innebär att stadsbyggnadsnämnden beslutar om uppdaterade planeringsnivåerna. I enlighet med detta tidigare beslut föreslås därför planeringsnivåerna nu brytas ut från översiktsplanen och flyttas till ett reglerande styrande dokument för planeringsnivåer. Ett första steg i detta är att stadsbyggnadsnämnden tar fram riktlinjer för uppdaterade planeringsnivåer för Mölndalsån och för kusten.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret vill uppmärksamma på vikten av att kommunfullmäktige antar planeringsstrategin senast den 11 september i enlighet med plan- och bygglagen. I praktiken innebär det att kommunfullmäktige behöver anta strategin senast vid sammanträdet den 19 juni. Detta för att översiktsplanen inte ska upphöra att vara aktuell.

Planeringsstrategin innehåller ett antal förslag på ändringar av översiktsplanen, i syfte att hålla den aktuell. I planeringsstrategin konstateras att översiktsplanens övergripande utvecklingsinriktning att planera för en nära, sammanhållen och robust stad fortsatt är en relevant och viktig inriktning för att möta de utmaningar som stadsutvecklingen i Göteborg står inför och att utmaningarna i stor utsträckning är desamma som när översiktsplanen togs fram. Planeringsstrategin innehåller inriktningar som är baserade på brister eller kunskapsglapp som har identifierats i samband med uppföljningen av översiktsplanen, med fokus på förslag inom den ekologiska och ekonomiska dimensionen. Med utgångspunkt i att utmaningarna för staden kvarstår, vilka har träff på såväl ekonomiska som ekologiska och sociala dimensionen bedömer stadsledningskontoret att det i det fortsatta arbetet är av vikt att beakta alla tre hållbarhetsdimensioner i stadens ordinarie planeringsprocess.

Planeringsstrategin innehåller även ramverk för ett kommande prioriteringsunderlag, där tre prioriteringsgrunder presenteras. Dessa är Eftersträva god planeringsberedskap, Prioritera systemviktiga åtgärder för en robust stad, samt Kraftsamla kommunens

resurser. Så som prioriteringsgrunderna beskrivs är det relativt enkelt att koppla till den ekologiska och ekonomiska dimensionen av hållbarhet, men svårare vad gäller den sociala dimensionen. Som exempel kan nämnas att under prioriteringsgrunden för systemviktiga åtgärder för en robust stad beskrivs endast åtgärder utifrån den ekologiska dimensionen. En robust stad handlar, enligt översiktsplanen, även om motståndskraft och anpassningsförmåga att möta utmaningar och kriser. Detta förutsätter att invånarna har förtroende för varandra och till samhällets funktioner, en viktig beståndsdel i planeringen för en robust stad. Stadsledningskontoret bedömer att det är viktigt att alla prioriteringsgrunder belyses utifrån samtliga tre hållbarhetsdimensioner i det fortsatta arbetet.

Stadsledningskontoret noterar att planeringsstrategin innehåller förslag på ändring av det tematiska kapitlet Mobilitet och infrastruktur, i enlighet med ett uppdrag från kommunfullmäktige 2023-01-26 § 15 till stadsbyggnadsnämnden att, i sitt arbete med att ta fram förslag till en samordnad styrning för den strategiska stadsplaneringen, inkludera samordning och värdering av styrningen i flera styrande dokument, däribland Trafikstrategi för en nära storstad. Arbete med uppdraget i sin helhet pågår hos stadsbyggnadsnämnden.

Jonas Kinnander	Eva Hessman
Direktör Ärende och utredning	Stadsdirektör

Protokollsutdrag
Sammanträdesdatum: 2024-03-26

§ 191 Ärendenummer SBF-2023-01182

Godkännande av planeringsstrategi och uppföljning av översiktsplanen

Beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Godkänna förslag till planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan i enlighet med bilaga 1 till stadsbyggandsförvaltningens tjänsteutlåtande

2. Föreslå kommunfullmäktige att anta förslag till planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan

3. Godkänna uppföljning av Översiktsplan för Göteborg, i enlighet med bilaga 2 till stadsbyggnadsförvaltningens tjänsteutlåtande, som planeringsunderlag.

4. Hemställa till kommunfullmäktige om uppdrag att ta fram följande ändring av översiktsplan för Göteborg i enlighet med planeringsstrategin

a. Ändring och inarbetning av fördjupningar Mölndalsåns dalgång och Södra Askim

b. Ändring och inarbetning av tillägg översvämningsrisker

c. Ändring tematisk kapitel Mobilitet och infrastruktur

d. Mindre ändringar som redovisas i planeringsstrategin

5. Stadsbyggnadsförvaltningen får uppdrag att ta fram riktlinje för planeringsnivåer för översvämningsrisker

Ledamöterna från M, D, L, KD och SD deltar inte i beslutet.

Skäl till beslut

Nämnden beslutar i enlighet med de skäl som anges i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Tidigare behandling

Bordlagt på förslag av Hampus Magnusson (M) 2024-02-27.

Handlingar

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-01-29, med bilagor.
2. Yttrande S, V, MP 2024-03-26, protokollets bilaga 4.

Beslutsgång

Ordföranden föreslår att nämnden ska besluta att bifalla tjänsteutlåtandet och finner att nämnden beslutar i enlighet med ordförandens förslag.

Protokollsutdrag
Sammanträdesdatum: 2024-03-26

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2024-01-29
SBN 2024-02-27
Diarienummer SBF-2023-01182

Handläggare
Anna Olsson
Telefon: 031-368 1587
E-post: anna.olsson@stadsbyggnad.goteborg.se

Godkännande av Planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Godkänna förslag till planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan i enlighet med bilaga 1 till stadsbyggandsförvaltningens tjänsteutlåtande
2. Föreslå kommunfullmäktige att anta förslag till planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan
3. Godkänna uppföljning av Översiktsplan för Göteborg, i enlighet med bilaga 2 till stadsbyggnadsförvaltningens tjänsteutlåtande, som planeringsunderlag.
4. Hemställa till kommunfullmäktige om uppdrag att ta fram följande ändring av översiktsplan för Göteborg i enlighet med planeringsstrategin
    a. Ändring och inarbetning av fördjupningar Mölndalsåns dalgång och Södra Askim
    b. Ändring och inarbetning av tillägg översvämningsrisker
    c. Ändring tematisk kapitel Mobilitet och infrastruktur
    d. Mindre ändringar som redovisas i planeringsstrategin
5. Stadsbyggnadsförvaltningen får uppdrag att ta fram riktlinje för planeringsnivåer för översvämningsrisker

Sammanfattning

Lagändringar som infördes i plan- och bygglagen 1 april 2020 innebär att kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi i början av varje mandatperiod, senast 24 månader efter ordinarie val. Stadsbyggnadsförvaltningen har genomfört uppföljning av översiktsplanen samt tagit fram ett förslag till planeringsstrategi för översiktsplanen. Planeringsstrategin ska innehålla en bedömning om översiktsplanen är aktuell samt förslag på en inriktning för stadens kommande arbete inom översiktsplanering.

Stadsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att översiktsplanen är aktuell. De fördjupningar och tillägg som hör till översiktsplanen bedömer förvaltningen endast vara delvis aktuella. Planeringsstrategin innehåller därför förslag på kommande ändringar av översiktsplanen som behövs för att hålla den aktuell. Vidare ger planeringsstrategin förslag på inriktning för kommande arbete med översiktsplanering. Detta är arbeten som bedöms behövas för att översiktsplanen fortsatt ska vara ett aktuellt och bra styrdokument för stadsutvecklingen i Göteborg. Det är också arbeten som kan bidra till att underlätta för genomförandet av översiktsplanens strategier och inriktningar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Förslag till planeringsstrategi för översiktsplan för Göteborg
2. Uppföljning av översiktsplan för Göteborg

Ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har genomfört uppföljning av översiktsplanen samt tagit fram ett förslag till planeringsstrategi för översiktsplanen i enlighet med PBL 3 kap. 23 §. Förvaltningen föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till planeringsstrategi samt översänder till kommunfullmäktige för beslut om antagande. Förvaltningen föreslår vidare att stadsbyggnadsnämnden godkänner uppföljningsrapporten som ett planeringsunderlag.

Beskrivning av ärendet

Lagändringar som infördes i plan- och bygglagen 1 april 2020 innebär att kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi i början av varje mandatperiod, senast 24 månader efter ordinarie val. Den första planeringsstrategin för Göteborg behöver därför vara antagen av kommunfullmäktige senast 11 september 2024. Lagstiftningen möjliggör för att ändra planeringsstrategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Motiv till att ändra planeringsstrategin oftare kan till exempel vara ändrade planeringsförutsättningar eller prioriteringar.

Planeringsstrategin ska innehålla en bedömning om översiktsplanen är aktuell och den ersätter därmed den tidigare aktualitetsprövningen. Prövningen av översiktsplanens aktualitet ska göras i förhållande till om planen ger vägledning om den avsedda mark- och vattenanvändningen, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, hur planen tillgodoser värdena i riksintressen och hur gällande miljökvalitetsnormer följs. Det är översiktsplanens aktualitet i dess helhet som ska bedömas, det vill säga även ändringar för viss del av kommunens yta och tillägg till planen.

Det som är nytt i och med införandet av kravet på planeringsstrategi är att kommunen även ska även ta ställning till den fortsatta översiktsplaneringen, det vill säga vilka insatser som behövs för att fortsatt hålla översiktsplanen aktuell. Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen.

Göteborgs stad har följt upp översiktsplanen varje år sedan 2009. Ambitionen är att även fortsättningsvis följa upp den årligen och att dessa uppföljningsrapporter ska kunna ligga till grund för planeringsstrategin. Göteborgs nya översiktsplan antogs av kommunfullmäktige i maj 2022. Eftersom planeringsstrategin denna första gång tas fram relativt tätt på att översiktsplanen antogs, har den första uppföljningen av planen integrerats med arbetet att ta fram planeringsstrategin.

Såväl bedömningen av översiktsplanens aktualitet som förslaget på inriktning för kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering, är baserat på vad som framkommit i uppföljningen av översiktsplanen. Länsstyrelsen har dessutom bidragit med en sammanställning av nya och ändrade planeringsunderlag som har tillkommit sedan översiktsplanen antogs. Det gäller statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Länsstyrelsen har även angett att deras granskningsyttrande för Göteborgs översiktsplan samt för dess fördjupningar och tillägg fortfarande är aktuellt.

Uppföljningen av översiktsplanen redovisas i en separat bilaga till planeringsstrategin. En utvecklad modell för uppföljning har tagits fram med syfte att bredda uppföljningen till att inkludera fler perspektiv jämfört med tidigare uppföljningar. Förutom att följa upp hur väl översiktsplanen efterlevs i efterföljande planering och beslut, har uppföljningen nu

kompletterats med indikatorer för om stadens utveckling går i linje med översiktsplanens intentioner.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Syftet med att ta fram en planeringsstrategi är att främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering. Förvaltningen anser att framtagandet av denna planeringsstrategi har bidragit med detta, framför allt bidrar det till att hålla samtalet kring översiktsplanen aktuell. Förvaltningen bedömer dock att processen för kontinuerlig översiktsplanering behöver utvecklas och har därför påbörjat detta arbete. I planeringsstrategin redovisas några av de element som förvaltningen bedömer är viktiga för en kontinuerlig process. Bland annat handlar detta om att tydligare knyta översiktsplaneringen till stadens övriga processer inom stadsutveckling. Vidare föreslås en ny hantering av ändringar av översiktsplanen. Istället för att ta fram fördjupningar och tillägg som separata dokument, är förslaget att arbeta in ändringar direkt i översiktsplanen när de har processats och antagits.

Stadsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att översiktsplanen är aktuell. Detta innebär att översiktsplanens ställningstaganden står sig väl och att översiktsplanen är aktuell i alla väsentliga delar. Det innebär också att översiktsplanens övergripande inriktning, utbyggnadsstrategin samt dess geografiska och tematiska inriktningar bedöms kunna ge god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen bedöms också vara fortsatt aktuell i förhållande till de krav som ställs i plan- och bygglagen på att tillgodose värdena i riksintressen och hur miljökvalitetsnormer följs.

De fördjupningar och tillägg som hör till översiktsplanen bedömer förvaltningen endast vara delvis aktuella. I planeringsstrategin föreslås därför en rad ändringar av översiktsplanen som innebär att följande fördjupningar och tillägg delvis omarbetas och samtidigt arbetas in i den kommunövergripande översiktsplanen:

- Fördjupningar för Mölndalsåns dalgång (gemensam med Mölndals stad)
- Fördjupning för Södra Askim
- Tematiskt tillägg för översvämningsrisker

Det tematiska tillägget för förorenade områden bedöms i stora delar vara inaktuellt och behöver ersättas med annan typ av styrande dokument. Fram tills dess att ett nytt styrande dokument tagits fram, kan dock dokumentet Tematiskt tillägg Förorenade områden fungera som styrande för efterföljande planering.

Förvaltningen har redan påbörjat arbete med några ändringar av översiktsplanen. Det handlar om tillägg för jordbruksmark och energiproduktion samt en fördjupning för del av södra Älvstranden. Dessa arbeten bör fortsatt prioriteras. Förvaltningen har även identifierat behov av ändringar som rör tematiska inriktningar för mobilitet och infrastruktur respektive klimatanpassning och föreslår därför att fullmäktige ger stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram dessa ändringar. Utöver dessa arbeten finns förslag på några mindre ändringar som skulle kunna bidra till att hålla översiktsplanen aktuell. Ambitionen är att kunna genomföra dessa ändringar som en samlad process och om möjligt även samordna vissa processteg med de pågående ändringarna.

För att hålla översiktsplanen aktuell, är förvaltningens bedömning att det är lika viktigt att aktivt arbeta med dess strategier och successivt genomföra åtgärder och insatser som den föreslår. Eftersom översiktsplanen är relativt ny, har arbetet med planeringsstrategin till stod del fokuserat på sådant som kan konkretisera översiktsplanen. Syftet med detta är att ge ett bättre stöd för hur dess intentioner kan genomföras. Planeringsstrategi pekar därför även ut ämnesområden eller knäckfrågor, inom vilka arbeten av olika karaktär kan behöva genomföras inom planeringsstrategins tidshorisont. Dessa redovisas under rubriken Behov av strategisk planering i planeringsstrategin. Bedömning av vilka behov som är mest prioriterade och när i tid de kan påbörjas behöver ske inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering. Arbetena kommer i stor utsträckning att beröra stadsbyggnadsförvaltningen, men deltagande från flera av de stadsutvecklande förvaltningarna inom staden kommer i vissa fall att behövas.

Ett behov som har identifierats är en uppdatering av planeringsnivåer för översvämningsrisk kopplat till Mölndalsån och kusten. Denna uppdatering bedöms behöva göras relativt omgående för att ge rätt förutsättningar för efterföljande planering. I nuläget ingår planeringsnivåer i översiktsplanens tematiska tillägg för översvämningsrisker. I översiktsplanen framgår det att anvisningar för anpassningsåtgärder ska utvärderas löpande i samband med att kunskapen ökar och en beslutsordning redovisas som innebär att stadsbyggnadsnämnden beslutar om uppdaterade planeringsnivåerna. I enlighet med detta tidigare beslut föreslås därför planeringsnivåerna nu brytas ut från översiktsplanen och flyttas till ett reglerande styrande dokument för planeringsnivåer. Ett första steg i detta föreslås vara att stadsbyggnadsnämnden tar fram riktlinjer för uppdaterade planeringsnivåer för Mölndalsån och för kusten.

Henrik Kant	Jenny Adler
Stadsbyggnadsdirektör	Avdelningschef Strategi och taktik

Yttrande S, V, MP

Yttrande angående godkännande av planeringsstrategi för Göteborgs översiktsplan

Det är av särskild vikt att det tillkommer tillägg kring översvämningsriskerna eftersom detta är ett högt prioriterat område för staden. Planeringsstrategin tar också upp insatser som görs för att stärka den cirkulära ekonomin, en central del av detta som berör nämndens ansvarsområde gäller att öka samordningen mellan de städer som arbetar med cirkulärt byggande.

Översiktsplan för Göteborg

Planeringsstrategi 2024-2027

Göteborgs Stad

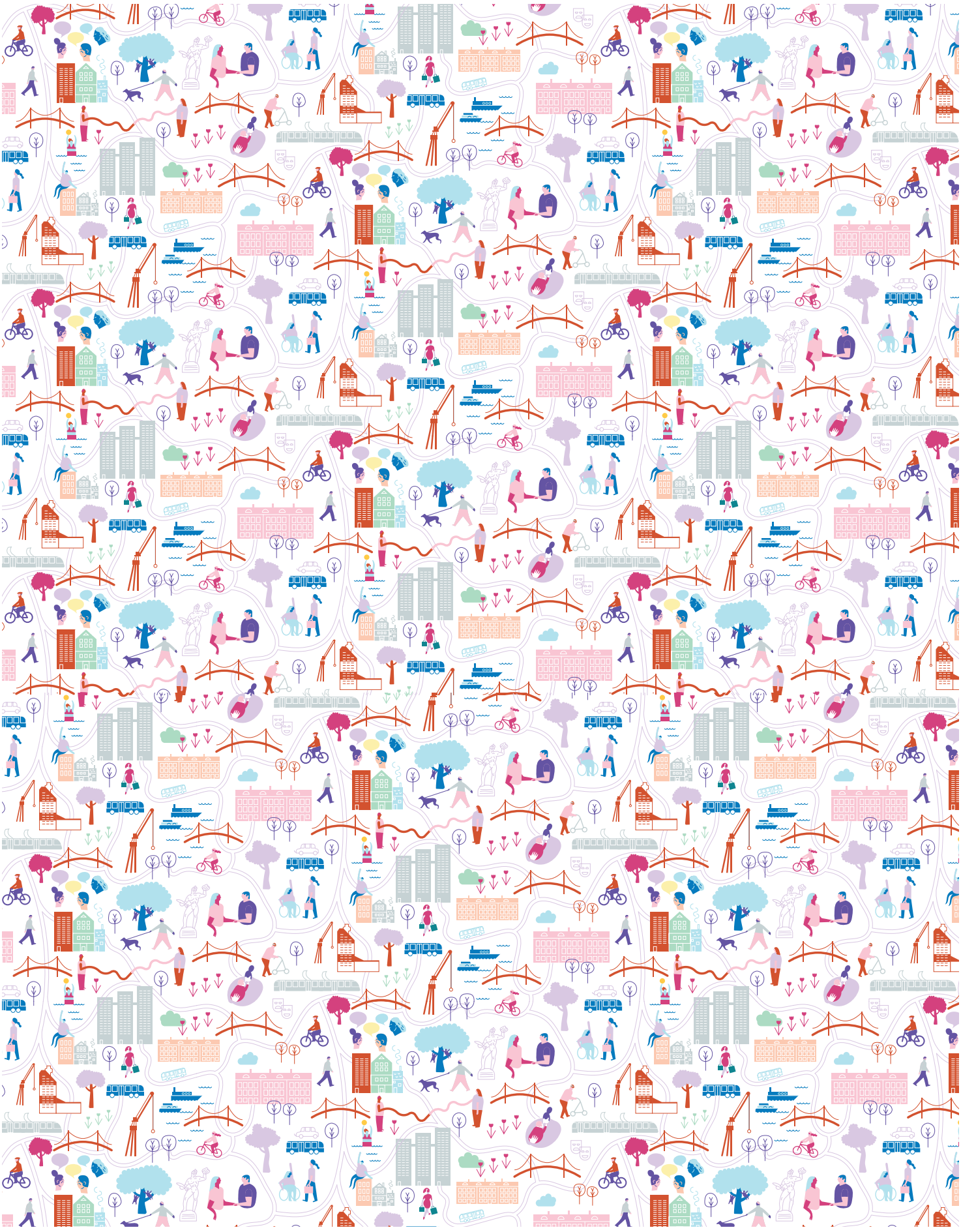

INNEHÅLL

INLEDNING 3
En utvecklad process för kontinuerlig översiktsplanering 4
Fördjupningar och tillägg 6
Behov av redaktionella justeringar 7
INRIKTNING FÖR KOMMANDE ARBETE MED ÖVERSIKTSPLANERING 8
Ändringar av översiktsplanen 9
Behov av strategisk planering 11
Medskick till efterföljande planering 16
RAMVERK FÖR ETT SAMORDNAT PRIORITERINGSUNDERLAG 17

INLEDNING

För att fortsatt kunna ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras måste stadens översiktsplan vara aktuell. Enligt plan- och bygglagen ska därför kommunfullmäktige, som ett led i kontinuerlig översiktsplanering anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val.

Planeringsstrategin ska innehålla en bedömning om översiktsplanen är aktuell och den ersätter därmed den tidigare aktualitetsprövningen. Planeringsstrategin ska även prioritera vilka insatser som krävs för att fortsatt hålla översiktsplanen aktuell. Det innebär att det inom ramen för planeringsstrategin identifieras behov av ändringar av översiktsplanen. Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen. Förutom genom ändringar av översiktsplanen kan planen hållas aktuell genom att aktivt arbeta med dess strategier och successivt genomföra åtgärder och insatser som den föreslår. Planeringsstrategi pekar därför även ut behov av annan strategisk planering som ska underlätta genomförandet av översiktsplanen.

Tidshorisonten för denna planeringsstrategi är 2024-2027. Lagstiftningen möjliggör för att ändra planeringsstrategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Motiv till att ändra planeringsstrategin oftare kan t ex vara ändrade förutsättningarna som identifieras i den årliga uppföljningen av översiktsplanen.

Enligt plan-och bygglagen ska kommunen i planeringsstrategin

- ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet
- ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen
- bedöma i vilken utsträckning planen är aktuell i förhållande till kraven i 3 §, 4 § andra stycket 1 och 2 samt 5 §.

Framtagande av denna planeringsstrategi

Göteborgs översiktsplan antogs av kommunfullmäktige i maj 2022. Eftersom planeringsstrategin denna gång tas fram relativt tätt på att översiktsplanen antogs, har den första uppföljningen av planen integrerats med arbetet att ta fram planeringsstrategin. Uppföljningsrapporten fokuserar framförallt på att beskriva vad som har hänt sedan översiktsplanen antogs samt om det som har hänt är i linje med översiktsplanens strategier och inriktningar. Uppföljningsrapporten innehåller även en redovisning av ändrade planeringsförutsättningar.

Baserat på uppföljningen har en bedömningen av översiktsplanens aktualitet gjorts samt av vad som behövs för att hålla översiktsplanen aktuell. Detta dokument, Planeringsstrategin, fokuserar framförallt på den sammanfattande aktualitetsbedömningen samt förslagen till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen.

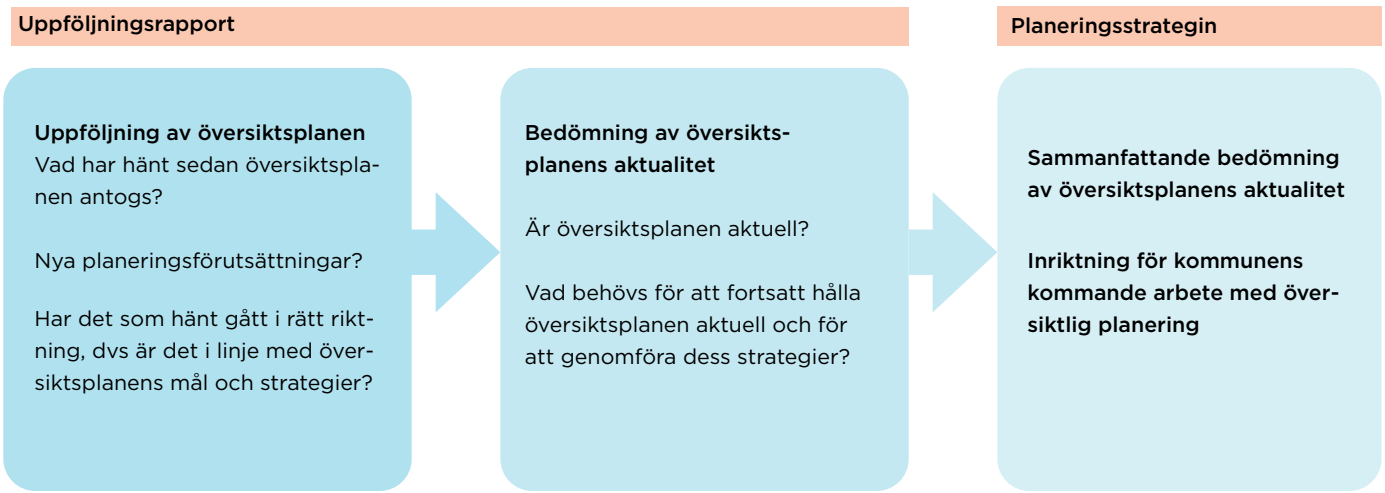

Aktualitetsprövning

Det är översiktsplanens aktualitet i dess helhet som ska bedömas, det vill säga även ändringar för viss del av kommunens yta och tematiska tillägg till planen. En översiktsplan kan bedömas vara delvis inaktuell. Prövningen av översiktsplanens aktualitet ska göras i förhållande till om planen ger vägledning om den avsedda mark- och vattenanvändningen, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, hur planen tillgodoser värdena i riksintressen och hur gällande miljökvalitetsnormer följs.

En utvecklad process för kontinuerlig översiktsplanering

Kravet på att ta fram en planeringsstrategi har aktualiserat behovet av en utvecklad process för kontinuerlig översiktlig planering i Göteborg. Arbetet med att utveckla processen pågår. Utgångspunkten för detta arbete är Boverkets föreslagna process för översiktsplanering och särskilt perspektivet att översiktsplanen behöver ingå i en kontinuerlig process där mål och strategier successivt stäms av mot det som händer i kommunen. Boverkets processbild beskriver därför både hur upprättandet och ändringar av översiktsplanen ska göras (detta styrs i stor grad av PBL) och hur översiktsplanens uppföljning och genomförande kan se ut. Arbetet med att utveckla en process för kontinuerlig översiktlig planering inom Göteborgs Stad behöver fortsätta men några viktiga element har identifierats som behöver vara utgångspunkt för denna process.

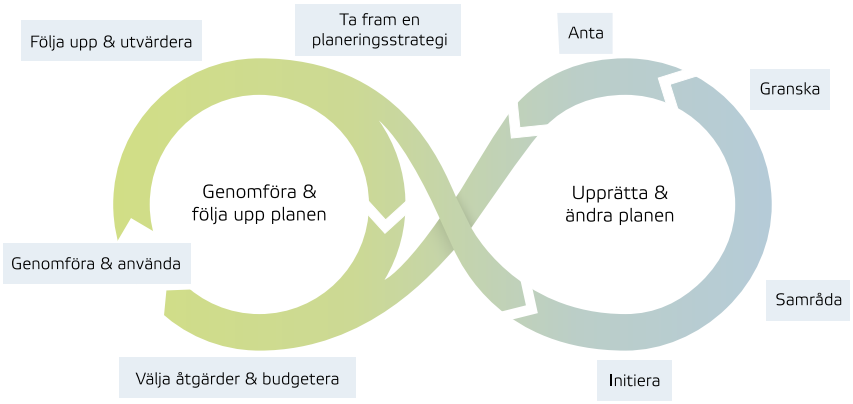

Process för översiktsplanering
Illustration: Boverket

1. Översiktsplaneringen behöver knytas tydligare till andra processer inom stadsutveckling i Göteborg med syfte att säkerställa att översiktsplanens strategier och inriktningar genomförs och efterföljs. Översiktsplanens aktualitet är beroende av hur den genomförs och att den vid behov preciseras och utvecklas. Till exempel innehåller översiktsplanen avvägningar mellan olika allmänna intressen som ska ligga till grund för fortsatt arbete med strategier och prioriteringar. Det finns därmed en koppling mellan översiktsplanen och de övriga verktyg som staden har för att genomföra stadsutveckling som kan behöva tydliggöras. Exempelvis kan detta handla om styrande dokument eller kunskapsunderlag inom något särskilt tematiskt område eller inom en viss geografi som syftar till att konkretisera översiktsplanen eller underlätta genomförandet av dess inriktningar.

2. En utvecklad modell för uppföljning av översiktsplanen som omfattar både dess styrverkan för efterföljande planering och om utvecklingen i staden går mot översiktsplanens motsättningar behövs. Denna modell har utvecklats och tillämpas för första gången i årets (2023) uppföljning av översiktsplanen. Översiktsplanen ska följas upp årligen och uppföljningen ska ligga till grund för framtagandet av planeringsstrategin. Framöver är ambitionen att uppföljningen det år planeringsstrategin tas fram är en sammanvägning av de föregående årens uppföljningar.

3. Ändringar av översiktsplanen arbetas in i översiktsplanen och hanteras inte som separata handlingar. När så är möjligt och lämpligt bör processen för att genomföra olika ändringar samordnas. Ändring av översiktsplanen kan gälla:

- Fördjupning för en viss del av kommunen som ersätter eller kompletterar tidigare rekommendationer för berörd geografi. Denna typ av ändring berör i första hand markanvändningskartan och översiktsplanens avsnitt Geografiska inriktningar.
- Ett tematiskt tillägg fördjupar strategierna och rekommendationer för ett särskilt allmänt intresse. Denna typ av ändringar berör i första hand översiktsplanens avsnitt Tematiska inriktningar och markanvändningskarta
- Mindre ändringar som kan vara både geografiska och tematiska. Till exempel kan det handla om ett nytt ställningstagande till ändrat riksintresse, utgående eller tillkommande infrastrukturreservat, ny eller ändrad strategi för något av översiktsplanens tematiska inriktningar.
- Alla ändringar innebär en uppdatering och/eller komplettering av hållbarhetsbedömningen.

Ambitionen att kontinuerligt arbeta in ändringar och ersätta delar av översiktsplanen istället för att ta fram fördjupningar eller tillägg i form av separata dokument bedöms skapa en bättre överblickbarheten av vad som gäller. Samtliga typer av ändringar ska hanteras med en process som omfattar samråd, granskning och antagande. Denna hantering av ändringar underlättas genom att översiktsplanen är digital. Det möjliggör även för att genomföra mindre ändringar mer kontinuerligt istället för att som tidigare behöva invänta arbetet med en ny översiktsplan.

4. En nedbruten och konkretiserad utbyggnadsplanering som kompletterar planeringsstrategin skapar förutsättningar för en samordnad stadsutveckling. Översiktsplanen och dess genomförande berör många av stadens nämnder, förvaltningar och bolag. Det finns ett behov av ökad samordning av olika åtgärder inom staden, ur såväl finansierings- som prioriteringsperspektiv. En mer nedbruten och konkretiserad utbyggnadsplanering blir ett viktigt verktyg för kraftsamling vid stadsutveckling. Denna övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling blir ett underlag för att kunna fatta beslut om var i staden och när i tid olika stadsutvecklingsinitiativ kan påbörjas. Planeringsstrategin ger förslag på ett ramverk för detta underlag. En övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS) baserat på detta ramverk kommer sedan att hanteras i ett separat beslut.

ÖVERSIKTSPLANENS AKTUALITET

Översiktsplanen bedöms vara aktuell. Detta innebär att översiktsplanens ställningstaganden står sig väl och att översiktsplanen är aktuell i alla väsentliga delar. Det innebär också att översiktsplanens övergripande inriktning, utbyggnadsstrategin samt dess geografiska och tematiska inriktningar bedöms kunna ge god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen bedöms också vara fortsatt aktuell i förhållande till de krav som ställs i plan- och bygglagen på att tillgodose värdena i riksintressen och hur miljökvalitetsnormer följs. Uppföljningen av översiktsplanen för perioden juni 2022- maj 2023 visar att vissa planeringsförutsättningar har ändrats efter det att översiktsplanen antogs (maj 2022) med avseende på förändrade omvärldsfaktorer och ändrade planeringsförutsättningar. Staden kan behöva arbeta vidare med dessa förändrade förutsättningar genom tillägg och fördjupningar av översiktsplanen för att fortsatt hålla översiktsplanen aktuell. Vilka ändringar av översiktsplanen som kan behövas finns redovisade under inriktning för kommande arbete med översiktsplanering.

Fördjupningar och tillägg

Till översiktsplanen hör ett antal fördjupningar och tematiska tillägg som i samband med antagandet av översiktsplanen 2022 bedömdes vara aktuella. Bedömningen nu är att dessa fördjupningar och tillägg endast delvis är aktuella. Generellt gäller för samtliga dessa fördjupningar och tillägg att de till sin form och innehåll inte är fullt ut anpassade till den nya översiktsplanen. En inarbetning av relevanta delar skulle därför vara önskvärd. Nedan följer en genomgång av översiktsplanens fördjupningar och tillägg med redovisning av respektive dokuments aktualitet.

Fördjupning för Västra Arendal och Torsviken (antagen 2022) bedöms vara aktuell. Denna fördjupning är inarbetad i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta.

Fördjupning för Mölndalsåns dalgång (antagen 2017) bedöms vara delvis aktuell men det finns även delar som är inaktuella eller inte längre relevanta eftersom stora delar av planförslaget har genomförts. Exempel på sådant som är inaktuellt är redovisningen av riksintressen, hänvisning till riktlinjer för farligt gods samt planeringsnivåer för Mölndalsån. Det finns också behov av att uppdatera markanvändningskartan för att den ska stämma bättre överens med ambitionen i fördjupningen samt den utveckling som skett inom geografin sedan fördjupningen antogs.

Fördjupning för södra Askim (antagen 2011) är delvis redan inarbetad i av i den kommunövergripande översiktsplanens markanvändningskarta. Vidare har utbyggnaden runt Nya Hovås i stor utsträckning redan genomförts eller inarbetats i översiktsplanen som förändrad markanvändning eller utredningsområde. I översiktsplanen har ett förtydligande gjorts för de utpekade bebyggelseområdena i Gatersered och Svindal som innebär att de inte är aktuella att ta i anspråk i närtid genom att klassificera dom som planeringsreserver. Detta medför att innebörden i fördjupningen kan vara svårtolkad så som den nu är formulerad.

Tematiskt tillägg översvämningsrisker (antagen 2017) inklusive planeringsnivåer för kustzonen bedöms vara delvis inaktuellt. IPCC har publicerat nya beskrivningar avseende framtida klimatscenario och länsstyrelsen har tagit fram nya rekommendationer för planeringsnivåer för kusten (oktober 2023). Dessa nya underlag behöver analyseras utifrån vad det kan innebära för Göteborg för skyfall, högt vatten och höga flöden.

Tematiskt tillägg för förorenade områden (antagen 2006) bedöms i delar vara inaktuellt. En övergripande inriktning för hantering av förorenade områden har arbetats in i översiktsplanens tematiska avsnitt om *Hälsa och Säkerhet*. De delar i fördjupningen som är inaktuella gäller till exempel hänvisning till miljömål som har tagits bort eller ändrats, att antalet förorenade objekt har ändrats, att klassningen av tjärasfalt har ändrats och att gemensamma riktlinjer har tagits bort. Vidare har tre utpekade mellanlager utretts och var information om förorenade områden finns har ändrats. Flera av stadens förvaltningar som omnämns i dokumentet har ändrats.

En stor del av den styrning som ingår i det tematiska tillägget stämmer inte överensstämmer med styrning på översiktsplanenivå och är inte heller i linje med stadens riktlinjer för styrande dokument. Med undantag för det som anges vara inaktuellt innehåller det tematiska tillägget relevant styrning inom området och bedömningen är därför att det kan vara vägledande fram tills dess att det har ersatts med ett uppdaterat styrdokument.

Behov av redaktionella justeringar

Efter det att översiktsplanen antogs har ett antal skrivfel eller redaktionella missar upptäckts. Att korrigera detta i översiktsplanen bedöms i sammanhanget vara detaljer som inte påverkar varken översiktsplanens aktualitet eller dess ställningstaganden och behöver därför inte omfattas av någon ändringsprocess enligt PBL. Ur ett användarperspektiv finns däremot behov av att korrigera översiktsplanen i dessa delar för att undvika feltolkningar.

Rättelse av översiktsplanen enligt 36 § förvaltningslagen behöver därför genomföras med avseende på följande fel:

- Hänvisning till fel lagrum i rekommendationstext kopplat till lager för förändrad markanvändning 8:23 PBL, ska ändras till 9:28 PBL
- Askims norra kyrkogård och Nya varvets kyrkogård har fått förväxlade namn i markanvändningskartan
- I tematiska kapitlet Parker, natur och vatten behöver texten i faktarutan om åtgärdsplan för god vattenstatus uppdateras med att åtgärdsplanen nu är antagen.
- Söderleden har blivit Västerleden på ett ställe i Geografiska inriktningar/Högsbo-Frölunda/Utgångspunkter,
- En text om att det finns områdesbestämmelser har felaktigt hamnat under beskrivning av riksintresseområdet (kulturmiljövård) Ragnhildsholmen.

INRIKTNING FÖR KOMMANDE ARBETE MED ÖVERSIKTSPLANERING

I det följande avsnittet redovisas arbeten inom översiktlig planering som bedöms vara prioriterade att antingen fortsätta arbeta med eller att påbörja inom tidshorisonten 2024-2027. Urvalskriteriet för vilka kommande arbeten som redovisas i denna planeringsstrategi är

- att de behövs för att översiktsplanen ska vara ett aktuellt och bra styrdokument för stadsutvecklingen i Göteborg, eller
- att de behövs för att underlätta för genomförandet av översiktsplanens strategier och inriktningar.

Inriktningen för stadens kommande arbeten är framförallt baserad på brister eller kunskapsglapp som har identifierats i samband med uppföljningen av översiktsplanen. Flera av de arbeten som redovisas har helt eller delvis redan påbörjats. Det gäller exempelvis sådana uppdrag som har lämnats i kommunfullmäktiges budget som har bäring på den översiktliga planeringen.

Planeringsstrategins förslag till kommande arbete är uppdelat i behov av ändringar av översiktsplanen samt behov av övrig strategisk planering. Utöver detta görs några medskick till efterföljande planering baserat på brister som identifierats i samband med uppföljningen av översiktsplanen.

SAMMANFATTNING AV PLANERINGSSTRATEGINS FÖRSLAG

Ändringar av översiktsplanen

Fortsätt pågående

Tillägg avseende jordbruksmark/livsmedelsförsörjning

Tillägg avseende energiproduktion och energilagring

Fördjupning för Södra Älvstranden

Förslag kommande

Ändring och inarbetning av fördjupningar Mölndalsåns dalgång och Södra Askim

Ändring och inarbetning av tillägg översvämningsrisker

Ändring tematisk kapitel Mobilitet och infrastruktur

Mindre ändringar

Behov av strategisk planering

Uppdaterade eller nya styrande dokument

Hantering av förorenade områden

Översyn av vägledning för trafikbuller i planeringen

Planeringsnivåer för översvämningsrisker

Skyddsavstånd farligt gods och anläggningar

Pågående arbeten

Ökat fokus på parker, natur och vatten

Ökat fokus på klimatanpassning

Förutsättningar för service i ytterstaden/mellanstaden

Utvidgning av Göteborgs utvidgade innerstad (GUI)

Förslag kommande utredningar

Nya förutsättningar för robust stad

De stora ledernas framtida funktion

Konkretiserad avvägning markanspråk i innerstaden

Samlad bild för älvstråket

Översiktsplanens omvandlingsstråk

Kollektivtrafikkapacitet i östra mellanstaden

Uppföljning av bottentopografin i Göta älv

Medskick till efterföljande planering

Stadsutveckling i Angered

Behov av att säkerställa mark för verksamheter

Ökat fokus på robusthet

Översiktsplanens övergripande utvecklingsinriktning är att planera för en nära, sammanhållen och robust stad. Detta är fortsatt en relevant och viktig inriktning för att möta de utmaningar som stadsutvecklingen i Göteborg står inför. Den omvärldsanalys som genomförts inom ramen för uppföljningen av översiktsplanen visar på att utmaningarna i stor utsträckningen är de samma som när översiktsplanen togs fram. Vad som kan konstateras är att de senaste årens utveckling i Göteborg, Sverige och vår omvärld medför att förmågan att agera och planera robust och adaptivt blir allt viktigare. Det innebär att ett fokus inom stadsplaneringen i Göteborg behöver vara ökad kunskap om vad dessa omvärldsfaktorer innebär för stadsplaneringen och hur vi kan skapa en mer anpassningsbar och föränderlig stad. Flera av de arbeten som lyfts fram i denna planeringsstrategi har därför en tydlig koppling till robusthet.

Ändringar av översiktsplanen

Pågående

Arbetet med några ändringar av översiktsplanen har redan påbörjats. Dessa arbeten bör även fortsatt prioriteras.

Tillägg för jordbruksmark/livsmedelsförsörjning

Stadsbyggnadsnämnden fick i uppdrag av kommunfullmäktige att ta fram denna ändring genom beslut 8 december 2022. Ändringen av översiktsplanen avseende jordbruksmark och livsmedelsförsörjning syftar till att visa hur jordbruksmarken ska användas och prioriteras i förhållande till andra samhällsintressen för att långsiktigt stärka livsmedelsförsörjningen i Göteborg.

Tillägg energiproduktion och energilagring

Stadsbyggnadsnämnden fick i uppdrag genom kommunfullmäktiges budget 2023 att ta fram denna ändring. Tillägget gällande produktion och lagring av förnybar energi syftar till att ge förutsättningar att hantera omställningen till ett fossilfritt samhälle, genom rekommendationer kring mark- och vattenanvändning för att underlätta lokal produktion av förnybar energi och utveckla möjligheter för energilagring.

Fördjupning för södra älvstranden, delen Klippan till Järnvågen

Kommunstyrelsen godkände stadsbyggnadsnämndens hemställan om igångsättningsbeslut för detta arbete den 22 november 2023. Ändring genom fördjupning av översiktsplanen för Södra Älvstranden, delen Klippan till Järnvågen, syftar till att skapa planeringsförutsättningar för stadsutveckling inom ett av översiktsplanens utredningsområde. Det innebär en omvandling från industrimark till blandad stadsbebyggelse genom utvidgning av innerstaden med traditionell kvartersstad. Ändringen ska hantera riksintressefrågor, Oscarsledens framtid, kulturmiljö och lokaliseringsfrågor avseende verksamheterna i Fiskhamnen, broförbindelse, social service, husbåtar och ett maritimt centrum.

Förslag kommande ändringar

Utöver redan pågående ändringar av översiktsplanen har ytterligare behov identifierats. Det är en stor fördel om ändringsprocessen för dessa kan samordnas dels sinsemellan och dels med de redan påbörjade ändringarna. Det är därför

önskvärt att de kan påbörjas relativt omgående. Förslaget är att ge stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram dessa ändringar samtidigt som planeringsstrategin antas.

Ändring och inarbetning av fördjupningar Mölndalsåns dalgång och Södra Askim
För att skapa en ökad tydlighet och för att släcka de delar av dessa båda fördjupningar som inte längre är aktuella föreslås att de delar som fortsatt bedöms vara aktuella arbetas in i den kommunövergripande översiktsplanen i samband med en ändringsprocess. Konkret innebär detta att relevanta delar arbetas in i översiktsplanens markanvändningskarta och därmed översätts till de markanvändningskategorier som används för övriga staden. På liknande sätt föreslås de textbaserade strategier och beskrivningar som fortsatt bedöms vara aktuella att arbetas in i eget avsnitt under Geografiska inriktningar/Innerstaden. Viss komplettering eller förtydligande för strategierna som rör Mölndalsåns dalgång kan komma att bli aktuellt.

Fram till dess att ändringen (inarbetningen) har genomförts fungerar dokumenten Fördjupning för Mölndalsåns dalgång samt Fördjupning för Södra Askim fortsatt som vägledande för efterföljande planering. Undantaget är de planeringsnivåerna för Mölndalsån som anges. Dessa är inte längre aktuella.

Ändring och inarbetning av tillägg översvämningsrisker
En översyn av det tematiska tillägget till översiktsplanen för översvämningsrisker är nödvändigt. Ändrade planeringsförutsättningarna såsom IPCC´s nya klimatscenario och behöver värderas för att kunna bedöma vilka ändringar som bör göras i det tematiska tillägget. I samband med att översynen av tillägget görs bör dessa strategier och rekommendationer arbetas in i översiktsplanen, förslagsvis under ett nytt tema-område Klimatanpassning.

Ändring av tematiskt kapitel Mobilitet och infrastruktur
Sedan översiktsplanen antogs har en del relevant planeringsunderlag ändrats eller uppdateras som berör de tematiska inriktningarna för mobilitet och infrastruktur. Det finns därför ett behov av att se över detta kapitel. Exempelvis handlar det om att harmoniera det med nya Miljö- och klimatprogrammet (som arbetades fram parallellt med översiktsplanen) vad gäller klimatmålens betydelse för färdmedelsfördelning. Behov finns också att värdera om relevanta delar av Cykelprogrammet samt Trafiksäkerhetsplanen som upphör att gälla inom kort kan arbetas in i översiktsplanen. Detsamma gäller kunskap som framkommit i samband med arbete med att ta fram en ny Parkeringspolicy liksom arbetet med en Godsplan. Fördelen med att inkludera delar av dessa arbeten i översiktsplanen är att de då tydligare vägs mot andra intressen.

En ambition med ändringen av det tematisk kapitlet *Mobilitet och infrastruktur* är slutligen att arbeta in kvarvarande delar av Trafikstrategin som är relevanta för att kunna släcka Trafikstrategin som styrande dokument.

Mindre ändringar
Utöver ovan redovisade förslag till ändringar har ytterligare några behov av mindre omfattande ändringar bedömts vara nödvändiga. Dessa mindre ändringar omfattar:

- Uppdatering av riksintresselager som ändrats samt kommunens ställningstagande till dessa.

- Precisering av utpekade kommunikationsreservat där ny kunskap har tillkommit. Detta gäller exempelvis reservat för järnväg söderut, där utredning pågår om möjlighet att precisera.
- Ta bort område för framtida bebyggelseområde, förändrad markanvändning, där politiskt ställningstagande tagits kring platsens lämplighet efter det att översiktsplanen antogs.
- Omklassificering av verksamhetsområde mellan företagsområde och industriområde baserat på den kartläggning av verksamheter

Bedömningen har gjorts att ovanstående mindre ändringar har mycket begränsade konsekvenser för översiktsplanens ställningstaganden som helhet, men de är dock av den digniteten att de behöver inkluderas i en ändringsprocess enligt plan- och bygglagen för att översiktsplanen även i fortsättningen ska upplevas aktuell och ha den önskade styrverkan.

Behov av strategisk planering

Här listas de viktigaste ämnesområdena eller knäckfrågor, inom vilka utredningar av olika karaktär bedöms behöva tas fram inom planeringsstrategins tidshorisont (4 år). Syftet med dessa arbeten kan tillhöra något eller flera av följande kategorier:

- Konkretiseringar av översiktsplanen genom nya eller uppdaterade styrdokument.
- Utredningar kring förutsättningar som på sikt kan innebära behov av ändringar av översiktsplanen.
- Kunskapsunderlag som bidrar till att underlätta genomförandet av översiktsplanen.

Bedömning av vilka behov som är mest prioriterade och när i tid de kan påbörjas behöver ske inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering. Arbetena kommer i stor utsträckning att beröra stadsbyggnadsförvaltningen, men deltagande från flera av de stadsutvecklande förvaltningarna inom staden kommer i vissa fall att behövas.

Uppdaterade eller nya styrande dokument

Hantering av förorenade områden

Det nuvarande tillägget till översiktsplanen om hantering av förorenade områden bedöms i stora delar vara inaktuellt. Samtidigt finns det delar i detta dokument som är av stor betydelse för hur frågorna hanteras i exempelvis plan- och bygglovsfrågor. Istället för att uppdatera det tematiska tillägget till översiktsplan föreslås dock att de delar som fortsatt är aktuella flyttas över till ett reglerande styrande dokument. Övriga delar som är fortsatt relevanta kan i samband med detta uppdateras.

Fram tills dess att ett nytt styrande dokument tagits fram, fungerar dokumentet Tematiskt tillägg Förorenade områden som styrande för efterföljande planering.

Översyn av vägledning för trafikbuller i planeringen

Den vägledning för trafikbuller i planeringen som idag finns är inaktuell och används inte. Den behöver ersättas och detta kommer troligen att vara en åtgärd i ett kommande åtgärdsprogram mot buller.

Rekommenderade skyddsavstånd farligt gods på väg och anläggningar
I samband med antagandet av översiktsplanen förklarades den tidigare fördjupningen kring hantering av transporter av farligt gods för inaktuell. I översiktsplanen finns nu en övergripande vägledning kring hur frågorna ska hanteras i planeringen men behovet kvarstår av mer konkreta rekommendationer framförallt med avseende på skyddsavstånd. Behovet gäller även ett schabloniserat riskhanteringsavstånd utifrån vilka ämnen och mängder som hanteras vid Sevesoanläggningarna. Transporter av farligt gods i Göteborg behöver kartläggas. Den nya kartläggningen bör utgöra underlag till riskutredningar som genomförs i kommunen. En översiktlig riskutredning som grundas på denna kartläggning bör tas fram. Därefter kan rekommenderat skyddsavstånd till typbebyggelse från var och en av dessa väg- och järnvägsklasser bestämmas. Förslagsvis hanteras dessa rekommendationer inom ramen för ett reglerande styrande dokument.

Planeringsnivåer för översvämningsrisk
Planeringsnivåer för Mölndalsån och för kusten behöver uppdateras. I översiktsplanens tematiska tillägg för översvämningsrisker framgår att anvisningar för anpassningsåtgärder ska utvärderas löpande i samband med att kunskapen ökar och en beslutsordning redovisas som innebär att stadsbyggnadsnämnden beslutar om uppdaterade planeringsnivåerna. I enlighet med detta tidigare beslut föreslås därför planeringsnivåerna nu brytas ut från översiktsplanen och flyttas till ett reglerande styrande dokument för planeringsnivåer. Ett första steg i detta föreslås vara att stadsbyggnadsnämnden tar fram riktlinjer för uppdaterade planeringsnivåer för Mölndalsån och för kusten.

Påbörjade arbeten

Ökat fokus på arbete kopplat till parker, natur och vatten
Översiktsplanen har ambitiösa inriktningar inom temat *Parker, natur och vatten*. För att kunna tillämpa och genomföra översiktsplanens inriktningar inom grönplaneringen, behövs ett fortsatt arbete med framtagande av planeringsunderlag för att öka kunskapen och, där så bedöms nödvändigt, konkretisera översiktsplanens viljeinriktning.

Inom ramen för arbetet med Miljö- och klimatprogrammets strategi för Grön och Robust stad har behovet av att definiera och kartlägga den gröna infrastrukturen identifieras. Detta har mynnat ut i ett budgetuppdrag (2024). Materialet kommer att utgöra en bra planeringsgrund för grönstrukturen som en strukturell planeringsförutsättning. Detta arbete kan med fördel samordnas med inventering av skyddsvärda träd och grönområden (uppdrag SBN 2023). I dessa kartläggningsuppdrag ingår det att bedöma behovet av kompletterande skydd i översiktsplanen eller genom annan styrning, för att säkerställa de identifierade värdena.

Som utgångspunkt för ett mer samordnat, förvaltningsövergripande arbete med att tillämpa och genomföra översiktsplanens inriktningar inom grönplaneringen, kan det vidare vara lämpligt att ta fram en handlingsplan/åtgärdsplan för grönplanering. För att tillräckligt stora parker ska kunna säkerställas när staden förtätas finns behov av att komplettera de nyckeltal som finns i översiktsplanen med nyckeltal för kvadratmeter grönyta per boende.

Ökat fokus på arbete kopplat till klimatanpassning
Det finns ett behov av att fortsatt arbeta med planerings- och kunskapsunderlag kopplat till klimatanpassning. Det gäller höjda vattennivåer, skyfall och värmestress. Exempel på sådana behov är en karta avseende kombinerade risker för ras och skred samt förorenade områden och risk- och sårbarhetsunderlag avseende omgivningspåverkan för exploatering. Vidare finns behov av att arbeta vidare med frågeställningarna som rör värmestress samt att utveckla arbetssätt med beredskapsplanering för att kunna minska konsekvenser vid översvämningar inte bara genom fysiska åtgärder.

Förutsättningar för service i ytterstaden och mellanstaden
Stadsbyggnadsnämnden gav i juni 2023 stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att utreda ytterstadens tillgång till service samt små orters potential som servicenoder. Denna utredning har påbörjats. Översiktsplanens huvudsakliga inriktningen för ytterstaden är att utveckla de befintliga orterna. Bedömningen är därför att översiktsplanen inte behöver ändras för att möjliggöra ny bebyggelse i anslutning till servicenoder. Utbyggnadsstrategin för ytterstaden utgår från att tre tyngdpunkter i de större samhällena Torslanda, Nya Hovås och Kärra har pekats ut. Dessa tyngdpunkter har pekats ut bl a för att de har ett större upptagningsområde än enbart närområde och därmed har potential att bidra till en mer flerkäring struktur. Översiktsplanens strategi innebär att bebyggelseutvecklingen i ytterstaden framförallt ska lokaliseras så att de stärker dessa tyngdpunkter. Som komplement till denna strategi är inriktningen att även mindre orter i ytterstaden (Olofstorp, Gunnilse, Säve och Björlanda) som idag har en brist på tillgång till service ska kompletteras med ny bebyggelse för ökad blandning av bostadsformer och fler funktioner. Mellanstadens tyngdpunkter har generellt en högre grad av tillgång till handel och service. I uppföljningen av översiktsplanen kan det dock konstateras att det finns brist på tillgång till service även i vissa delar av mellanstaden.

Syftet med det påbörjade arbetet är att tydliggöra hur förutsättningarna för servicenoder i glesare miljöer än innerstaden ser ut och hur ny bebyggelse och annan stadsutveckling i anslutning till dessa kan stärka potentialen. Utredningen ska fungera som ett kunskapsunderlag för genomförandet av översiktsplanens inriktning för ny bebyggelse i ytterstaden.

Utvidgning av Göteborgs utvidgade innerstad (GUI)
Stadsbyggnadsnämnden gav i juni 2023 stadsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att uppdatera och utvidga Göteborgs Utvidgade Innerstad, i första hand med områden för traditionell trädgårdsstadsbebyggelse. Detta arbete har påbörjats. I ett första skede kommer fokus att ligga på att utvidga det geografiska området med Frölunda och Tynnered och därefter med Kortedala och västra Bergsjön. För Frölunda och Tynnered sker arbetet i nära samverkan med pågående programarbeten. Själva utvidgningen bedöms pågå till och med mitten av 2025. Uppdatering av befintlig GUI karta kommer att därefter ta vid och pågå mandatperioden ut.

Förslag kommande utredningar

Nya förutsättningar för robust stad

Nya förutsättningar i omvärlden påverkar förutsättningarna en robust stad. Till exempel handlar detta om behovet av en cirkulär ekonomi, ökade behov inom civil beredskap samt den ökade oron i omvärlden kopplat till ökad militär närvaro.

Kunskapen kring hur detta påverkar stadsplaneringen behöver öka. Ett arbete som belyser konsekvenserna av dessa nya förutsättningar kan fungera som underlag för att bedöma om översiktsplanen behöver konkretiseras eller kompletteras med nya strategier kring robusthet.

Konkretiserad avvägning mellan markanspråk i innerstaden

Det råder idag hög konkurrens om marken i innerstaden, framförallt i det som översiktsplanen definierar som kompletteringsområden. Mark för kommunal service ställs till exempel mot behov av ytor för park och för skyfall. Ett samlat arbete behövs för att väga de olika konkurrerande markanspråken mot varandra.

I innerstaden pågår också planering av flera kollektivtrafikåtgärder och utredningar för olika kollektivtrafikkoncept. Flera av utredningarna sker parallellt där helhetsbilden saknas över hur de olika koncepten och åtgärderna kan komplettera varandra och vilka geografiska avtryck de får. Ett arbete som visar en samlad och sammanvägd bild av kollektivtrafikens utveckling i innerstaden skulle behöva tas fram.

En samlad bild av potential och behov inom älvstråket

Älvrummet är av mycket stor betydelse för karaktären i centrala Göteborg och att det kommer att påverkas av stadsutveckling eftersom nästan alla omvandlingsområden i innerstaden gränsar till älven. Flera av dessa stadsutvecklingsprojekt efterfrågar en tydligare utvecklingsidé för älvstråket att förhålla sig till. En utredning behövs för att studera hur älvrummet och de längsgående älvstråkens karaktär och potential kan utvecklas till en helhet som möter upp olika markanspråk och målsättningar på bästa sätt. Utredningen behöver belysa dels sociala värden till exempel tillgängligheten till vattnet, dels ekologiska värden som exempelvis hur ekosystemtjänster kan tillskapas. Andra aspekter som bör hanteras är högvattenskyddet och hur kajerna inom området ska nyttjas. Utredningen kan fungera som ett underlag till pågående utveckling inom omvandlingsområdena. Detta arbete sammanfaller med kommunfullmäktiges uppdrag till stadsbyggnadsnämnden om att arbeta fram en strategi för utveckling och planering för användning av Göteborgs icke kommersiella kajer (KF 2022-01-27).

Översiktsplanens omvandlingsstråk

Utpekandet av omvandlingsstråk är en del av översiktsplanens utbyggnadsstrategin. Syftet är att skapa blandad stadsbebyggelse, att minska överdimensionerade gatumiljöer samt att knyta ihop stadsdelar. De olika omvandlingsstråk har varierande mognadsgrad och för att komma vidare i arbetet med stråken finns behov av att påbörja utredningsarbete med syfte att konkretisera översiktsplanens inriktningar. I budget 2023 fanns uppdrag att påbörja arbete med tre av stråken: Hjalmar Brantingsgatan, Almanacksvägen och Dag Hammarskjöldsleden. Dessa bedöms därför mest prioriterade av översiktsplanens omvandlingsstråk. Utöver detta är bedömningen att omvandlingsstråken i sydvästra mellanstaden (Näsetvägen, Skattegårdsvägen och St Fiskebäcksvägen) behöver studeras vidare eftersom det pågår programarbete i närområdet samt att det

finns ett stort omvandlingstryck i området. Utredningsbehoven varierar mellan de olika stråken. Nedan beskrivs vad som bedöms vara nästa steg för respektive prioriterat omvandlingsstråk:

- **Hjalmar Brantingsgatan**: Viss stadsutveckling pågår redan i anslutning till stråket, men ett helhetsgrepp för stråket från Hisingsbron till Sommarvädersgatan saknas. Utan en helhetsbild finns risk för pågående stadsutveckling påverka potentialen för hela stråket. Förutsättningar för omvandling av Hjalmar Brantingsgatan med fokus på potential för hela stråket behöver därför studeras översiktligt. En etappvis omvandling av stråket bör vara i fokus. Särskilt viktigt är det att ”lösa ut” sträckan Hisingsbron till Vågmästareplatsen.
- **Kortedalavägen/Almanacksvägen**: Förutsättningarna att omvandla stråket har tidigare studerats i ett programarbete. Ett liknande arbete med genomförandefokus behöver återupptas. Frågor utöver utbyggnadspotential och själva omvandlingen av stråket är ekonomi och finansiering samt en möjlig etappindelning av omvandlingen. Omvandlingen av Almanacksstråket är beroende av en kapacitetsökning i kollektivtrafiken och hänger därför tätt samman med den föreslagna utredningen om kollektivtrafikkapacitet i östra mellanstaden.
- Genomför ett konkretiserat arbete för omvandlingen av **Högsbo industriområde inklusive Dag Hammarskjöldsleden,** med fokus på utbyggnadsordning, finansiering samt lokalisering av bebyggelse, kommunal service, parker och andra offentliga friytor och tekniska anläggningar.
- Utreda hur de trafikala anspråken ska fördelas mellan de **tre omvandlingsstråken i sydväst.** Alla tre utpekade stråk har potential att omvandlas men behöver kunna hantera olika mängd trafik, framför allt till och från hamnen i Fiskebäck.

Kollektivtrafikkapacitet i östra mellanstaden

Att utöka kollektivtrafikkapaciteten är en förutsättning för att realisera den utbyggnadspotential för östra mellanstaden som beskrivs i översiktsplanen. Utredningsarbete pågår med genomförandet av Målbild koll2035 kring såväl citybuss som metrobuss som har betydelse för Bergsjön och Kortedala. En utmaning som också beskrivs i översiktsplan och som också kvarstår är att avlasta Artillerigatan. Det skulle därför behöva utredas hur tillräcklig kollektivtrafikkapacitet kan uppnås i hela geografin Gamlestaden, Kortedala och Bergsjön för att frigöra stadsutvecklingspotentialen inklusive att värdera om Nylöselänken är rätt lösning.

De stora trafikledernas framtida funktion

Flera arbeten pågår eller har pågått som på olika vis föreslår omvandlingar av de stora ledernas funktion. Inom översiktsplanearbetet gjordes studier över möjligheterna att omvandla Lundbyleden och ett mer fördjupat förslag att omvandla Dag Hammarsköldsleden till en boulevard togs fram. Det pågår också utredningar för ombyggnation av Hisingsleden och Norrleden i samband med planering av större verksamhetsområden samt att Trafikverket bedriver en åtgärdsvalsstudie för Västerleden. Det pågående uppdraget kring ändring av översiktsplanen för södra älvstranden inkluderar en möjlig omvandling av Oscarsleden. En utredning behöver genomföras på systemnivå för att svara på vad respektive led behöver säkerställa för framtida funktion avseende trafikmängder, gods och framkomlighet i relation till pågående och planerad stadsutveckling, med beaktande av stadens styrande dokument såsom översiktsplanen och miljö- och klimatprogram. Utredningen behöver omfatta såväl de centrala lederna som Hisingsleden och Norrleden.

Systematisk uppföljning av bottentopografin i Göta älvs vattendrag
Det finns behov av ett kunskapsunderlag kring bottentopografin i Göta Älvs vattendrag. Detta för att kunna följa upp undervattenserosion orsakad av såväl naturlig vattenströmning som farledens fartyg. Undervattenskred är svåra att upptäcka och kan orsaka försämrad stabilitet ovan land utan att detta är möjligt att fånga upp.

Medskick till efterföljande planering

I uppföljningen av översiktsplanen har några tematiska eller geografiska områden identifierats där utvecklingen ännu inte går i linje med översiktsplanens intentioner. I uppföljningsrapporten redovisas detta som frågor som behöver bevakas. Två av dessa frågor tas även upp här i planeringsstrategin eftersom det bedöms att det är viktigt ur ett översiktsplaneperspektiv att göra efterföljande planering uppmärksam kring dessa förhållanden.

Stadsutvecklingen i Angered

Uppföljningen av översiktsplanen tillsammans med en analys av vilka projekt som ligger i prognos visar att det fortfarande finns få initiativ för att realisera den stadsutveckling som översiktsplanen föreslår för geografin runt Angereds centrum inklusive Gårdsten, Rannebergen och Hammarkullen. En mer aktiv planering skulle behöva initieras för att realisera den utbyggnadspotential som översiktsplanen identifierat. Målsättningen är att åstadkomma en utveckling av fler arbetsplatser, mer service och ett större bostadsutbud.

Behov av att säkerställa mark för verksamheter

Uppföljningen av översiktsplanen indikerar att det på kort sikt råder brist på mark och lokaler för industriverksamhet av olika slag. Arbete pågår för att möta detta behov. Med utgångspunkt i kartläggningen av översiktsplanens företags- och industriområden som utfördes 2022 behöver lämpliga områden som kan förtätas med verksamheter identifieras. Detta bör göras inom ramen för arbete med budgetuppdrag 2024 om plan för verksamhetsmark.

RAMVERK FÖR ETT SAMORDNAT PRIORITERINGSUNDERLAG

Enligt stadsbyggnadsnämndens reglemente ansvarar nämnden för att ta fram underlag för prioriteringen för hur staden ska utvecklas över tid, inklusive överväganden kring resursmässiga förutsättningar för kommunen samt genomförbarhet. Detta ska göras för beslut i kommunfullmäktige. Översiktsplanen och denna planeringsstrategi ger ett visst stöd för denna prioritering. Samtidigt bedöms det saknas samordning ur såväl ett finansierings- som prioriteringsperspektiv och en viktig förklaring till denna avsaknad är att det saknas ett gemensamt prioriteringsunderlag utifrån en etablerad styrningsprocess. Sammanfattningsvis innebär detta att det finns behov av en mer nedbruten och konkretiserad utbyggnadsplanering genom en inriktning för samordnad stadsutveckling.

Denna övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling (ÖISS) ska kunna ligga till grund för välgrundade beslut om var i staden och när i tid olika stadsutvecklingsinitiativ kan påbörjas. För detta krävs ett konsekvensbeskrivet beslutsunderlag som ger en samlad bild av förutsättningarna för att genomföra större stadsutvecklings- och investeringsprojek samt för att upprätthålla kapacitet och funktion för dagens behov. ÖISS syftar till att bidra till gemensamma planerings- och genomförandeförutsättningar för stadens nämnder och bolagsstyrelser samt en ökad tydlighet och transparens för marknadens aktörer, ge förutsättningar för en ökad samordning och en effektivare stadsutveckling.

Den övergripande inriktningen för samordnad stadsutveckling kommer att hanteras i ett separat beslut. I denna planeringsstrategi föreslås en metod och prioriteringsgrunder som kan utgöra ett ramverk för ÖISS.

Metod för bedömning av olika stadsutvecklingsinitiativ utifrån förutsättningar och nytta

Beskrivningen av ett stadsutvecklingsinitiativ omfattar kommunens insatser och investeringar som krävs för att gå från ett identifierat behov till en önskad effekt.

Ett första steg är att göra en bedömning av vilka förutsättningar ett stadsutvecklingsinitiativ har för fortsatt planering och genomförande dvs initiativets mognadsgrad. Detta avser i första hand i vilket skede initiativet befinner sig samt vilket underlag och vilka erforderliga beslut som finns. En annan faktor för bedömningen av mognadsgraden är vilka beroenden som finns. Det kan handla om fysiska eller tekniska beroenden mellan åtgärder inom ett geografiskt område eller utbyggnadsmässiga beroenden mellan områden. Andra former av beroenden kan vara avtalsmässiga med avseende på exempelvis Sverigeförhandlingen, Västsvenska paketet eller andra avtal med externa parter. Sådana beroenden kan även ha tidskritiska beståndsdelar. Ytterligare en faktor för bedömningen av mognadsgrad är rådighetsfrågor relaterade till om och när stadsutvecklingsinitiativet möjliggörs. Till exempel kan stadens upplåtelseavtal ha betydelse för tidpunkten för utbyggnadsmöjligheten och därmed för mognadsgraden. Riksintressen och tillståndsprocesser är ytterligare andra exempel på rådighetsfaktorer som kan ha betydelse för bedömningen av mognadsgraden.

En grund för bedömningen av nytta är hur väl en åtgärd eller ett stadsutvecklingsinitiativ bedöms bidra till de övergripande inriktningarna i översiktsplanen, kommunfullmäktiges budget och andra relevanta styrdokument för stadsutvecklingen.

Prioriteringsgrunder

Underlag för prioritering inom stadsutveckling behöver utgå från de politiska målsättningarna och samtidigt förhålla sig till rådande omständigheter och förhållanden. Det kan exempelvis handla om bedömda planeringsunderskott, finansieringsförhållanden eller systemmässiga kapacitetsbrister.

Utifrån slutsatserna från hittills framtagna kunskapsunderlag är förslaget är att följande aspekter skulle kunna ligga till grund för kommande prioritering mellan stadsutvecklingsinitiativ. Det slutliga beslutet om prioriteringsgrunder kommer att utgöra en del av beslutet om övergripande inriktning för samordnad stadsutveckling.

Eftersträva god planeringsberedskap

För ett bostadsbyggande som går i takt med befolkningsutvecklingen, samtidigt som det bidrar till att bostadsbristen byggs bort, är det önskvärt att hålla en jämn nivå över tid vad gäller detaljplanering för bostäder. Likaså behövs en jämn planeringsnivå för verksamhetslokaler för att stödja tillväxten av nya jobb och arbetsplatser.

Översiktsplanens utbyggnadsstrategi förutsätter en viss geografisk fördelning av stadsutveckling. Syftet med detta är att så långt som möjligt dra nytta av den kapacitet som finns i exempelvis kommunal service och kollektivtrafik, samtidigt som den geografiska fördelningen ska bidra till en god samhällsutveckling i stadens alla delar. Det finns vissa geografier som har ett planeringsmässigt underskott vad gäller såväl bebyggelseutveckling som investeringar i stadsmiljön.

Prioritera systemviktiga åtgärder för en robust stad

De systemviktiga åtgärderna rör framför allt trafiksystemet, grönstrukturen och klimatanpassning. De kan vara både av lokal karaktär och ha betydelse för hela staden. Vissa åtgärder har till och med regional betydelse. Detta inkluderar åtgärder som syftar till att upprätthålla kapacitet och funktion för dagens och framtidens behov.

Framtida översvämningsrisker är en av de största utmaningarna och åtgärder för att hantera dessa är en förutsättning för fortsatt stadsutveckling. En robust grön infrastruktur har en avgörande roll för omställningen till ett hållbart samhälle genom möjligheten att leverera positiva klimatbidrag.

En nyckelfråga är att utvecklingen av infrastruktur som stöttar ett hållbara transporter och hållbart resande går i takt med stadsutvecklingen. På samma sätt är systemviktiga åtgärder för att klara stadens kollektivtrafikförsörjning.

Kraftsamla kommunens resurser

Sammantaget innebär den planerade stadsutvecklingen resursmässiga utmaningar för staden. Dels ställer genomförandet höga krav på organisationen i termer av tillgängliga personalresurser och -planering. Dels ställs det höga krav på resultatnivåer om de långsiktiga finansiella inriktningarna kring egenfinansieringsgrad och soliditet ska kunna uppnås över tid.

Den samlade stadsutvecklingen medför stora investeringar och ett stort engagemang av resurser under lång tid. Ur ett genomförandeperspektiv behöver den planerade stadsutvecklingen förhålla sig till kommunens finansiella och personella förmåga.

Många stadsutvecklingsinitiativ är redan påbörjade och har i många fall kommit långt i planeringen. Delar av initiativen kan också befinna sig i byggskede eller redan vara genomförda. Det är viktigt att staden drar nytta av redan gjorda investeringar i exempelvis kommunal service och infrastruktur och därför prioriterar att slutföra redan påbörjade stadsutvecklingsinitiativ. En huvudinriktning de närmaste åren bör därför ligga på att färdigställa pågående detaljplaner, genomföra pågående exploateringsprojekt och infrastrukturinvesteringar.